

HOOFDSTUK 11: LUDWIG WITTGENSTEIN

EIGEN NOTITIES

Ludwig Wittgenstein

- 12 stielen, 13 ongelukken
- 2 totaal tegengestelde theorieën
- Nieuw terrein (= taal) aangeboord die tot dan toe niet interessant genoeg was

Taal heeft betekenis als ze een afbeelding vormt van iets dat zich voordoet in de werkelijkheid

Wittgenstein: op zoek gaan naar logische structuur van taal (cf. Descartes)

- ➔ Eenvoud van taal
- ➔ Onderverdelen (afbreken) in logische stukken
- ➔ Indelen in proposities (= logische taal)
= geen zinnen (= spreektaal)

Voorbeeld: 'liefde' (propositie: onderliggende gedachte) vs. 'ik hou van je' (zin)

(1) Propositions (bv. geest is onsterfelijk)

(2) Onderverdelen in atomaire/elementaire proposities

(3) Namen: meest elementaire onderdelen van logische taal (bv. kat, stoel...)

Taal = wereld

- Spreektaal = logische taal
- Propositions = feiten in werkelijkheid = standen van zaken = dingen
- Geest (namen)
Thibetaanse → Thibet (ding)
- Proposition = weerspiegeling van feit
Betekenis = niet waarheid
Bv. P.A. belt = betekenisvol, maar niet per se waarheid
- Afbeeldingstheorie
Structurele overeenkomst tussen proposities en feiten (bv. muziek en partituur)
Logische afspiegeling

Propositions (taal) zijn feiten (wereld): onderliggende gedachte die in zinnen zit

Taaltherapie

Spreeken over geest/god... is zinloos

Wittgenstein

Mijn werk is even zinloos als andere theorieën, maar wel nuttig = ladder waarmee je over de muur kijkt en die je kan weggooien

Onzin

- Beroep doen op afbeeldingen die niet laten zien hoe het in werkelijkheid is
- Voorbij grens gaan tussen zin en onzin
- Waarover je niet duidelijk kan spreken, moet je zwijgen. Wat gezegd wordt, moet duidelijk gezegd worden (cf. natuurwetenschappen)

Religie, ethiek, kunst, muziek ... zijn ook zinloos, maar wel heel belangrijk

Hoe in contact komen met andere wereld (= met zinvolle dingen)?

Die dingen zullen zich wel openbaar maken (cf. verschil tussen goede en slechte literatuur: de betekenis zal zich wel tonen)

Wittgenstein 1

- Propositie/naam heeft betekenis door verwijzing naar werkelijkheid
- Wereld is mentaal doordrenkt van betekenissen
- Zinloze problemen oplossen door te laten zien hoe taal juist werkt
- Gelijkenis met Descartes wordt onderschat

Wittgenstein 2

- Niet DE betekenis, maar wel verschillende betekenissen
- Niet DE wereld (geen vat op), maar een taalspel vormt een wereld/werkelijkheid (er zijn evenveel taalspelen als werelden)

Ziekte en familiegelekenissen

Ze hebben niet allemaal eenzelfde kenmerk, maar wel familiegelekenissen (sommigen meer dan anderen) = prototypes: leden van verzameling die alle eigenschappen van die verzameling in zich dragen

Ziekten volgens Wittgenstein

Geen unieke essentie tussen ziekten

Jerome Wakefield

- (1) Schadelijk: altijd lijden veroorzaken bij zieke individuen
- (2) Disfunctie: iets objectief misgelopen bij de ziek persoon, de geneeskunde moet aantonen wat (genetische mutatie)

Er zijn ziekten die beiden hebben!

Wittgenstein wilde gewoon weten hoe taal werkt

Taaltherapie voor iedereen die taal gebruikt om verwarring te vermijden

Inhoudelijke verschillen

(1) Waartoe dient taal, wat is het nut?

→ TRACTATUS

- Werkelijkheid beschrijven, natuurwetenschappen

→ UNTERSUCHUNGEN

- Met taal kan je veel meer dan beschrijven, de functie moet zich niet beperken
- Taalspelen
Gelijkenissen tussen 'taal' en 'spel'
  - Geen van beiden heeft een unieke gemene deler (= essentie)
  - Alle activiteiten die op elkaar lijken, maar ze vallen niet samen (= familiegelekenissen: sommigen lijken meer op elkaar dan anderen en hoe verder je uitbreidt, hoe minder gelekenissen)

(2) Onderscheid tussen zin en onzin

→ TRACTATUS

- Betekenis = verwijzing, afbeelding

→ UNTERSUCHUNGEN

- Verwarring omdat verschillen niet erkend worden
- Niet functioneren, tegen de regels spelen door onwetendheid
- Betekenis = manier/context waarop/waarin je bepaalde uitspraak doet = gebruik!